

URL: <https://www.unoosa.org/oosa/en/ourwork/spacelaw/principles/remotesensing-principles.html>

10. Karen Litfin Satellites and Sovereign Knowledge: remote sensing of the global environment. *The Greening of Sovereignty in World Politics*, 1998. – P. 193–222.

11. Сорока Л. А. Космізація права [Larysa Soroka Cosmisation of Law]. *Scientific Notes. Series: Law*, 2019. – № 6. – P. 207–211.

12. Ударцев С. Ф. Космическое государство: предсказуемое направление эволюции государственности [Sergei Udartsev Space State: A Predictable Vector for Statehood Evolution]. *XIX International Lykhachev Scientific Readings*, 2019. – P. 537–539.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-116-9-25>

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ КАСАЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Колеснікова М. В.

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри
адміністративного, господарського права
та фінансово-економічної безпеки
Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету
м. Суми, Україна*

Завданням касаційного провадження, на думку М.М. Ульмара, є перегляд за касаційною скаргою судових рішень суду першої інстанції після їх перегляду в апеляційному порядку, а також судових рішень суду апеляційної інстанції на предмет правильності застосування норм матеріального і процесуального права, а також правової оцінки обставин у справі. Зазначене свідчить про те, що суд касаційної інстанції перевіряє судові рішення в адміністративній справі щодо правильності застосування судами норм матеріального і процесуального права, а також щодо їх обґрунтованості [1, с. 135].

О.М. Пасинюк зазначає, що порушення або неправильне застосування норм матеріального права полягає у тому, що при прийнятті постанови суд не застосував закон, який потрібно було застосувати, а застосував помилково інший, або ж скасований, або той, який не

набрав чинності; суд неправильно витлумачив матеріальну норму права, тобто вибрав саме ту норму, що регулює ці правовідносини, однак неправильно з'ясував їхню суть. Порухення або неправильне застосування норм процесуального права полягає у тому, що суд першої чи (та) апеляційної інстанції допустив порушення порядку ведення судового процесу, передбаченого КАСУ [2, с. 249].

Зважаючи на задекларовану у КАС України концепцію вузького розуміння адміністративного процесу, як однієї з категорій правосуддя в адміністративних справах, сучасні дослідники виділяють три стадії адміністративного судочинства: 1) розгляд і вирішення справи по суті; 2) перевірка законності і обґрунтованості прийнятого рішення; 3) звернення рішення до виконання.

Виділені стадії відносяться до всіх видів судових адміністративних проваджень, які входять до складу судового адміністративного процесу: провадження в адміністративних судах першої інстанції, апеляційне провадження, касаційне провадження, провадження за винятковими обставинами, провадження за нововиявленими обставинами [3, с. 25].

Касаційний розгляд справи в адміністративному суді складається із сукупності процесуальних дій. Це правила і положення, які діють упродовж касаційного провадження, вони є незмінними, визначають найбільш характерні риси й особливості цієї стадії. Касаційний розгляд справи, як система, є комплексом взаємопов'язаних елементів – етапів. Поняття «система» органічно пов'язано з поняттями цілісності, елементу, підсистеми, зв'язку, відношення, структури й іншими [4, с. 613].

Під етапом касаційного провадження П.В. Вовк розуміє просторово-часовий відрізок, що об'єктивно фіксується в загальній системі касаційного розгляду адміністративної справи судом, яка характеризується настанням якісно певних змін, пов'язаних із перевіркою предмета касаційного оскарження та об'єднаних єдністю завдань [5, с. 37].

Відповідно до ч.2 ст. 334 КАС України отримавши оформлену належним чином касаційну скаргу, колегія суддів у складі трьох суддів не пізніше двадцяти днів вирішує питання про відкриття касаційного провадження, про що постановляє відповідну ухвалу. Також за наслідками оцінки дотримання вимог щодо касаційної скарги суддя може прийняти рішення про залишення її без руху або відмовити у відкритті касаційного провадження [6].

У зв'язку з цим, І.О. Котович підкреслює, що попереднє судове засідання й відповідно попередній розгляд справи, проводиться судом касаційної інстанції до прийняття рішення про перехід до наступної стадії – судового розгляду справи (так само, як і під час провадження

в суді першої інстанції). Однак, як слушно зауважує І. Котович, на відміну від попереднього судового засідання, яке проводиться під час провадження в суді першої інстанції не в обов'язковому порядку, попередній розгляд справи, що має місце під час здійснення касаційного перегляду судових рішень адміністративних судів, проводиться в обов'язковому порядку й має на меті вирішення зовсім інших завдань [7, с. 12].

Черговий етап касаційного оскарження, як зазначає А.І. Бітов, полягає в ухваленні судового рішення, яке здійснюється за правилами, що встановлені для суду першої інстанції та характеризується обов'язковою офіційністю, оскільки судові рішення ухвалюються іменем держави згідно з чітко регламентованими правилами процесуальності й оголошується всім присутнім в залі судового засідання, надсилається (копія) особам, які беруть участь у справі [8, с. 334].

Отже, касаційна скарга подається лише у випадках, коли суди попередніх інстанцій неправильно застосували норми матеріального або процесуального права, що призвело до неправильного вирішення адміністративної справи. М.М. Ульмер вважає, що на відміну від апеляційного оскарження, підставами касаційного оскарження, цитуємо, «можуть бути помилки судів першої та (або) апеляційної інстанцій лише у питаннях права (застосування норм матеріального та процесуального права), але не в питаннях факту».

Отже, можна стверджувати, що чинна система касації визначається рядом особливостей:

1) суд касаційної інстанції перевіряє адміністративну справу в юридичному і фактичному аспектах, тобто перевіряє законність і обґрунтованість рішень, а не знову розглядає справу;

2) він обмежений межами касаційної скарги, але при цьому може встановлювати порушення норм матеріального чи процесуального права, на які не було посилання в касаційній скарзі;

3) провадження у справі здійснюється в особливій процесуальній формі.

Література:

1. Ульмер М. М. Сутність та значення касаційного провадження в адміністративному судочинстві України. *Наукові праці МАУП*. 2013. № 4. С. 135-137

2. Пасинюк О.М. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / К.: 2007. 608 с.

3. Рябченко О. П., Денисюк С. Ф., Джафарова О. В. Адміністративне судочинство : навч. посіб. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна. 2010. 232 с.

4. Філософський словник /За ред. – В. І. Шинкарука. К.: Голов. ред., 1986. 800 с.

5. Вовк П. В. Захист прав, свобод та інтересів громадян в адміністративних судах першої інстанції: дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / «Адміністративне право та процес; фінансове право; інформаційне право», 2009. 200 с.

6. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. ВВР. 2005. № 35-36. № 37. Ст. 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15/conv#n12126>

7. Котович І. О. Касаційний перегляд судових рішень як інститут адміністративно-процесуального права України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук.: спец. 12.00.07. «Адміністративне право та процес; фінансове право; інформаційне право». К.: 2013. 20 с.

8. Бітов А. І. Характеристика процесуальної форма адміністративного судочинства. *Актуальні проблеми політики*. 2012. № 46. С. 330–339.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-116-9-26>

АНТИКОРУПЦІЙНЕ ДЕКЛАРУВАННЯ: ПОШУК ОПТИМАЛЬНОЇ МОДЕЛІ НОРМАТИВНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ДЕКЛАРАНТА

Коломоєць Т. О.

доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Запорізького національного університету м. Запоріжжя, Україна

Антикорупційне декларування традиційно посідає чільне місце в інструментарії запобігання корупції, істотно посилюючи засади прозорості публічно-службових відносин, розширюючи можливості доступу громадськості до моніторингу діяльності осіб, наділених владними повноваженнями для реалізації та захисту публічних